

Troostmeisjes

Foto's Jan Banning

Teksten Hilde Janssen

Het verkrachten van vrouwen lijkt een gebruikelijk bijverschijnsel van oorlogen. Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd seks-slavernij door het Japanse leger zelfs systematisch georganiseerd: tienduizenden Aziatische 'troostmeisjes' werden, veelal in legerbordelen, tot prostitutie gedwongen. Daarnaast zijn veel meisjes seksueel misbruikt in treinwagons, fabriekshallen, of avond aan avond thuis. Het totaal aantal tot prostitutie gedwongen vrouwen tijdens de Japanse bezetting van Zuidoost-Azië wordt geschat op 200.000. De meeste van deze vrouwen leden sindsdien onder de lichamelijke en geestelijke gevolgen daarvan.

Journaliste Hilde Janssen en fotograaf Jan Banning interviewden en portretteerden samen een vijftigtal Indonesische vrouwen die in de oorlog het slachtoffer werden van seksuele dwangarbeid, en die bereid bleken het jarenlange taboe te doorbreken en met hun ervaringen naar buiten treden. Dat leidde tot verschillende resultaten:

1. Het (nederlands/engelse) fotoboek *Troostmeisjes/Comfort Women*, uitgave Ipso Facto Utrecht/Seltmann+Söhne, Lüdenscheid (Duitsland), ISBN 978-90-77386-07-1
2. Het tekstboek *Schaamte en onschuld. Het verdrongen oorlogsverleden van troostmeisjes in Indonesië*, uitgave Nieuw Amsterdam, ISBN 978 90 468 0713 2
3. De tentoonstelling **Troostmeisjes** in de Kunsthal (Rotterdam, 24 april t/m 29 augustus 2010) toont de indringende portretten van 18 ex-troostmeisjes. Bij hun foto's zijn fragmenten uit de interviews van Janssen te lezen.

De tentoonstelling opent en beide boeken worden gepresenteerd op vrijdag 23 april 2010, om 15 uur, in de Kunsthal.

Verder zal op 15 augustus, in het kader van de jaarlijkse Indië-herdenking, een 50 minuten durende film worden uitgezonden van documentairemaker Frank van Osch (www.vofproducties.tv), waarin hij de zoektocht van Janssen en Banning volgt.

In *Schaamte en onschuld. Het verdrongen oorlogsverleden van troostmeisjes in Indonesië* beschrijft Hilde Janssen de indringende verhalen van deze vrouwen over de gruwelen van de oorlog waar ze hun hele leven mee zijn blijven worstelen.

Het fotoboek *Troostmeisjes/Comfort Women* en de gelijknamige tentoonstelling, met 18 portretten en een aantal Japanse oorlogsposters, tonen de vrouwelijke naast de mannelijke kanten van oorlog, de propaganda naast de realiteit. Korte teksten schetsen de lotgevallen van deze en zo'n 100 andere anoniem gebleven ex-troostmeisjes, waaronder 80 Nederlandse, en geven zo een aangrijpend beeld van deze verborgen geschiedenis.

Fotograaf **Jan Banning** (1954, uit Nederlands-Indische ouders) kreeg wereldwijd bekendheid met zijn boek en tentoonstelling *Bureaucratics*, o.a. geëxposeerd in Rotterdam, Berlijn, New York (binnenkort voor de derde keer), Chicago en Sint Petersburg.

Eerder maakte hij boeken als *Sporen van oorlog. Overlevenden van de Birma- en de Pakanbaroe-spoorweg, Vietnam. Doi Moi* en *Bouwwerk* (in opdracht van het Rijksmuseum). Hij ontving vele prijzen, waaronder een World Press Photo Award. Zijn werk is internationaal gepubliceerd en wereldwijd opgenomen in collecties.

Hilde Janssen (1959) is journaliste en antropologe. Ze woont en werkt al vijftien jaar in Azië. Vanuit haar standplaats Jakarta reisde ze twee jaar de archipel rond op zoek naar 'troostmeisjes'.

